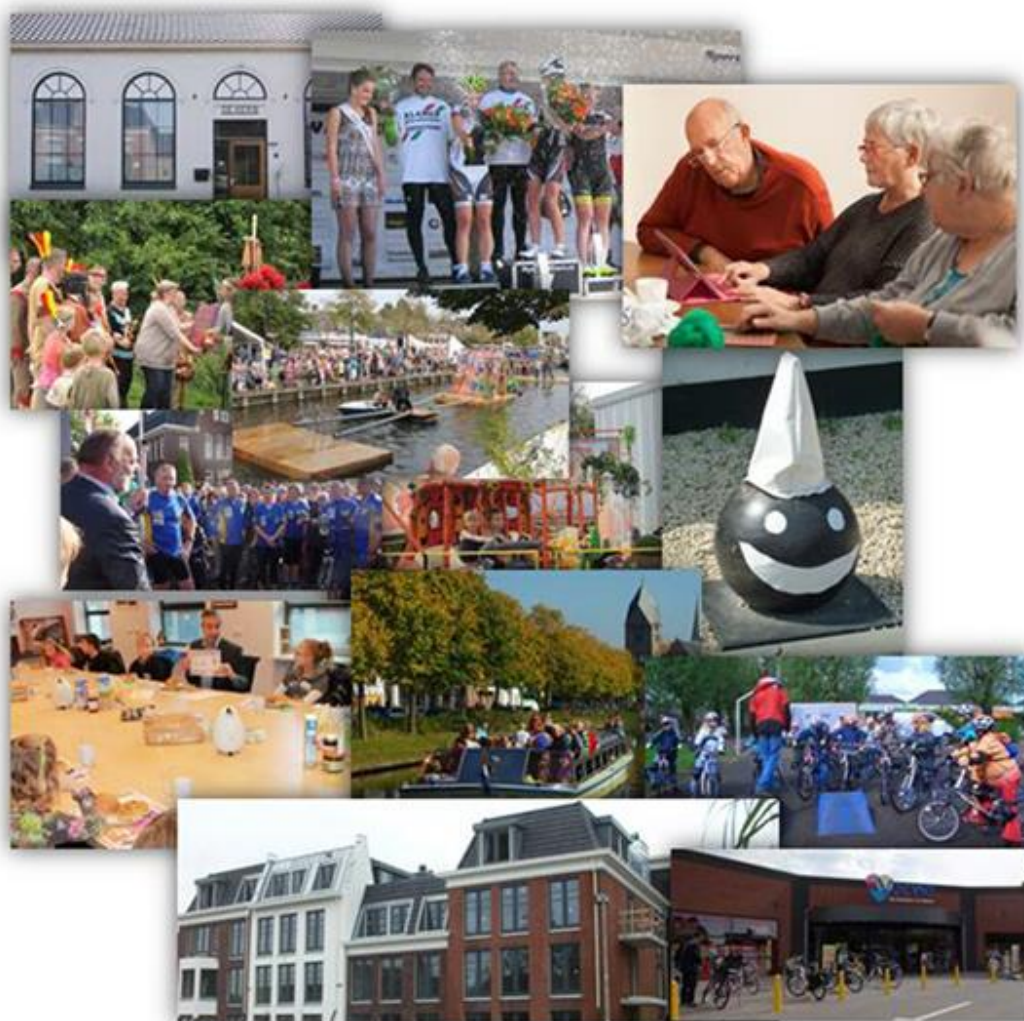

Leefbaarheidsvisie gemeente Bedum

datum

1 oktober 2015

werk

150084

onderwerp

Leefbaarheidsvisie
gemeente Bedum

behandeld door

Theo Adema
Hannah Miedema

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1. Wonen	8
1.1. Inleiding	8
1.2. Bestuursakkoord 2014-2018	8
1.3. Trends en ontwikkeling	8
1.4. Bestaand beleid	12
1.5. Acties en projecten	13
2. Economie	15
2.1. Inleiding	15
2.2. Bestuursakkoord 2014-2018	16
2.3. Trends en ontwikkelingen	16
2.4. Bestaand beleid	17
2.5. Acties en projecten	18
3. Infrastructuur, openbare ruimte en verkeersveiligheid	19
3.1. Inleiding	19
3.2. Bestuursakkoord 2014-2018	19
3.3. Trends en ontwikkelingen	19
3.4. Bestaand beleid	22
3.5. Acties en projecten	22
4. Welzijn en zorg	24
4.1. Inleiding	24
4.2. Bestuursakkoord 2014-2018	24
4.3. Trends en ontwikkelingen	24
4.4. Bestaand beleid	24
4.5. Acties en projecten	26
5. Onderwijs	27
5.1. Inleiding	27
5.2. Bestuursakkoord 2014-2018	27

5.3.	Trends en ontwikkelingen	27
5.4.	Visie op de toekomst	29
5.5.	Acties en projecten	30
6.	Cultuur en recreatie	31
6.1.	Inleiding	31
6.2.	Bestuursakkoord 2014-2018	31
6.3.	Trends en ontwikkelingen	32
6.4.	Bestaand beleid	33
6.5.	Acties en projecten	33
7.	Sport en bewegen	34
7.1.	Inleiding	34
7.2.	Bestuursakkoord	34
7.3.	Trends en ontwikkelingen	34
7.4.	Bestaand beleid	35
7.5.	Acties en projecten	35
8.	Duurzaamheid	36
8.1.	Inleiding	36
8.2.	Bestuursakkoord 2014 – 2018	36
8.3.	Trends en ontwikkeling	37
8.4.	Bestaand beleid	37
8.5.	Acties en projecten	37
9.	Aardbevingen	38
9.1.	Inleiding	38
9.2.	Bestuursakkoord 2014-2018	38
9.3.	Trends en ontwikkelingen	38
9.4.	Acties en projecten	39
10.	Bijlagen	41

Inleiding

Schets van de gemeente

De gemeente Bedum telt 10.450 inwoners en is daarmee een kleine gemeente. De gemeente is gelegen tussen de gemeenten Groningen, Winsum, Eemsum, Loppersum en Ten Boer. De gemeente bestaat uit de dorpen Bedum, Noordwolde, Zuidwolde en Onderdendam. Daarnaast kent de gemeente nog vier buurtschappen Ellerhuizen, Willemsstreek, Onderwierum en Westerdijkshorn. De gemeente wordt doorsneden door de spoorlijn Groningen – Delfzijl en het Boterdiep.

De gemeente Bedum is een compacte gemeente met Bedum als sterke kern, omringd door kleine dorpen, buurtschappen en een sterke agrarische sector. De gemeente kent veel lokale bedrijvigheid en vervult met de kern Bedum voor het gebied ten noorden van de stad Groningen een belangrijke centrumfunctie voor winkel- en sportvoorzieningen. Bedum is een forensendorp dat het wonen in een dorp met alle voorzieningen combineert met de nabijheid van de grote stad Groningen. Dit maakt van Bedum een gewild dorp om te wonen.

Bedum maakt deel uit van het oudste cultuurlandschap van West-Europa. Bedum bloeide als plaats door de komst van Walfridus rond de tiende en elfde eeuw. Walfridus heeft het christendom naar Bedum gebracht en zijn graf werd een bedevaartsoord voor pelgrims. Het dorp en de omgeving kwamen hierdoor tot bloei. Op de plek van het graf van Walfridus is in de elfde eeuw de Walfriduskerk verrezen: de kerk met de scheefste toren van Nederland. In Nederland is Bedum vooral bekend als de geboorteplaats van topvoetballer Arjen Robben die nog steeds een sterke band heeft met Bedum. Zo is er een Cruyff Court dat zijn naam draagt.

Waarom een leefbaarheidsvisie

Met deze leefbaarheidsvisie wil de gemeente Bedum overzicht krijgen in al haar ambities op het gebied van leefbaarheid en ook prioriteiten stellen. Wat zijn de grootste kansen en knelpunten als het gaat om de leefbaarheid van de gemeente Bedum? Welke projecten zijn nodig om de leefbaarheid op peil te houden of te versterken? Het document is tevens bedoeld om als basis te dienen voor het meerjarenprogramma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen' van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Daarmee ontstaan koppelkansen en –mogelijkheden tussen de versterkingsopgave vanuit dat programma en lopende of te ontwikkelen gemeentelijke leefbaarheidsprojecten en –programma's.

1. Wonen

1.1. Inleiding

De woningmarkt van de gemeente Bedum is sterk verbonden met die van de omliggende gemeenten ten noorden van de stad Groningen. In het woonbehoefteonderzoek Groningen-Assen 2015 wordt het woningmarktgebied waar Bedum onderdeel van uitmaakt als volgt gekenmerkt:

- profiteert beperkt van de groei van de stad Groningen;
- is in trek bij mensen die kiezen voor ruimte;
- de lokale bevolkingsontwikkeling bepaalt hier de behoefte.

De kern Bedum is ten noorden van de stad een sterke kern als het gaat om waar mensen willen wonen. Zo blijkt uit de voorkeur van woningzoekenden bij woningcorporatie Wierden en Borgen dat 50% van de woningzoekenden de voorkeur geeft aan de kern Bedum als plek om te gaan wonen; mede daarom is de wachttijd in het dorp gemiddeld 2,5 jaar. In Bedum is de rust, ruimte en betaalbaarheid van woningen te combineren met goede voorzieningen, de nabijheid bij stedelijke voorzieningen en werkgelegenheid van de stad Groningen en de goede bereikbaarheid hiervan.

1.2. Bestuursakkoord 2014-2018

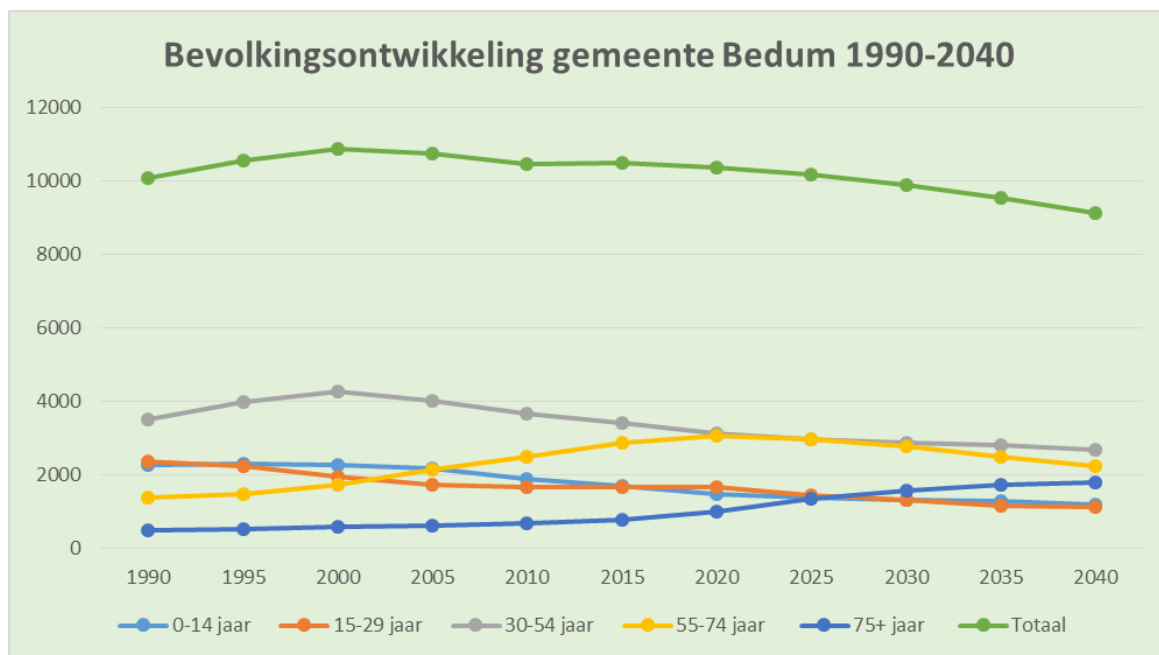
Op het gebied van wonen heeft het huidige bestuur de volgende ambities:

- een passende mix van woningen creëren voor verschillende doelgroepen;
- heldere afspraken maken met Wierden & Borgen en eventuele andere commerciële partijen over de invulling en de realisatie van woningbouwlocaties;
- het creëren van levensloopbestendige woningen;
- een onderzoek naar de mogelijkheid van de invoering van een starterslening (is inmiddels ingevoerd);
- het stimuleren van voldoende sociale woningbouw en starterswoningen in de woningvoorraad.

1.3. Trends en ontwikkeling

Bevolkingsprognose

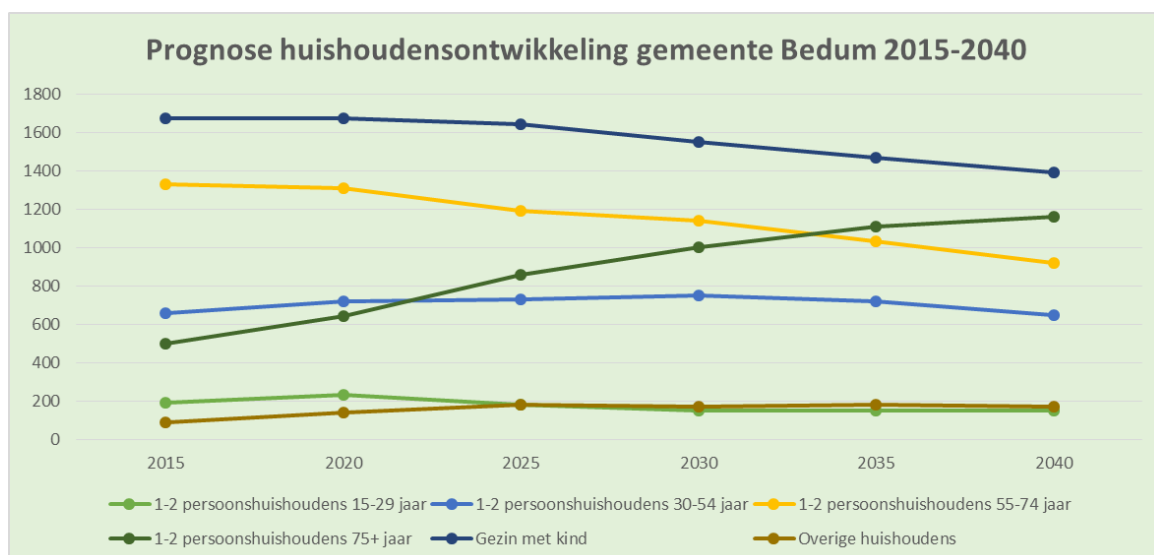
De gemeente Bedum is al jaren een stabiele gemeente als het gaat om de bevolkingsontwikkeling. Het inwonersaantal is tussen 1990 en 2014 ligt gestegen van 10.079 in 1990 naar 10.495 in 2014. Dat is een toename van 4%. Echter voor de komende jaren tot en met 2040 laten alle prognoses zien dat het inwonertal van de gemeente Bedum gaat krimpen. Volgens de prognose is de verwachting dat het bevolkingsaantal van de gemeente Bedum in 2040 rond de 9.110 zal liggen (daling van 15%).

Bevolkingsontwikkeling 1990-2040 (o.b.v. het gemiddelde scenario) Bron: CBS & Woningbehoefte onderzoek regio Groningen-Assen

Huishoudensprognose

Wat het meest opvalt aan de prognose van de huishoudensontwikkeling is dat de 1 tot 2 persoonshuishoudens van 75 jaar en ouder flink toenemen in de periode 2015 tot 2040 met 760 huishoudens. Dit is een toename van 132% (meer dan een verdubbeling). De rest van de huishoudens neemt in omvang af. De groepen 1 tot 2 persoons huishoudens van 55-74 en gezin met kind krimpen het meest, respectievelijk 31% en 17%. Dit beeld klopt met de landelijke trend van vergrijzing en ontgroening. In de bijlage staan de cijfers van de bevolkings- en huishoudensontwikkeling gevoegd.

Huishoudensontwikkeling 2015-2040 Bron: Woningbehoefte onderzoek regio Groningen-Assen

Woningmarkt krabbelt op

Wat betreft de woningmarkt lijkt de ergste dip voorbij. Bijna heel Nederland laat een herstel van de woningmarkt zien wat zich vooral vertaalt in een toename van het aantal verkopen en licht stijgende woningprijzen afhankelijk van de regio. In de gemeente Bedum zijn vooral nieuwbouwwoningen met lage energie- en hypotheeklasten in trek. Er zijn verschillende nieuwbouwprojecten in ontwikkeling in de gemeente Bedum waarvan het segment tot € 200.000,- erg gewild is en snel verkoopt. In de bestaande voorraad zijn woningen jonger dan 10 jaar en met een vraagprijs onder de twee ton het populairst. Ook is er een kleine vraag naar luxe appartementen, zoals de appartementen die worden gerealiseerd in het oude Fortis en ABN Amro gebouw. Dit zijn ruime appartementen met minimaal twee slaapkamers (Bron: interview Dijk Vastgoed).

Foto: Nieuwbouw Bederawalda

Huren wordt populairder

Er is een tekort aan (sociale) huurwoningen. Hieraan kunnen verschillende redenen ten grondslag liggen:

- minder mensen hebben een vast contract waardoor ze minder snel in aanmerking komen voor een hypotheek of zelf minder risico willen lopen;
- hypotheekelasten zijn aangescherpt waardoor mensen minder makkelijk een hypotheek krijgen;
- ouderen die hun koopwoning te gelde willen maken en met de overwaarde hun zorgvraag willen bekostigen;
- mensen kiezen eerder voor huur vanwege de onzekerheid die samenhangt met de aardbevingsproblemen.

Opvallend hierbij is dat met name personen tussen de 40 en 60 jaar op zoek gaan naar een huurwoning, terwijl jongeren eerder geneigd zijn om te kopen. Bij woningcorporatie Wierden en Borgen is sprake van een lange wachtlijst die oploopt (tot 29 maanden). In principe zijn alle soorten huurwoningen in Bedum in trek, maar er gaat een (lichte) voorkeur uit naar eengezins- en twee-onder-één kapwoningen.

Geschikte woningen voor verschillende doelgroepen

Op basis van de huishoudensontwikkeling kan verwacht worden dat de vraag naar voor ouderen geschikte woningen de komende jaren flink gaat toenemen. Echter, dit betekent niet dat al deze ouderen behoefte hebben aan en gaan verhuizen naar een gelijkvloerse of levensloopgeschikte woning. Uit het daadwerkelijk verhuisgedrag van ouderen de afgelopen jaren blijkt dat ouderen vaker blijven wonen in hun vertrouwde woning dan werd verwacht. Vaak weegt de (emotionele) binding met de eigen woning en omgeving op tegen de voordelen van een gelijkvloerse woning. Er zal in de nieuwbouw en renovatieprogramma's rekening gehouden moeten worden met de toename van het aantal oudere huishoudens, maar er moet net zo goed gekeken worden naar andere ontwikkelingen zoals de wens om vaker thuis te werken en naar de langere termijn. Ruime woningen met een extra ruimte beneden zijn geschikt voor mensen die thuis willen werken of als slaapkamer voor mensen die niet meer de trap op kunnen. Daarnaast is een voorziening om beneden een douche te kunnen realiseren belangrijk. Op deze manier zijn woningen geschikt voor verschillende soorten doelgroepen. Ook het toevoegen van appartementen aan de woningvoorraad zal goed afgestemd moeten worden op de daadwerkelijke behoefte.

Aardbevingen

De aardbevingsproblematiek en de daarmee samenhangende schadeafhandeling en waardedaling zijn belangrijke negatieve factoren voor het functioneren van de woningmarkt in de gemeente Bedum. Met de huidige onzekerheid over veiligheid, schades, schadeafhandeling en waardedaling zijn kopers terughoudend om in het aardbevingsgebied te gaan wonen. In stappen zal de gehele woningvoorraad in het gebied aardbevingsbestendig gemaakt moeten gaan worden om de veiligheid van de mensen te garanderen. Minister Kamp heeft aangegeven dat dit binnen 3,5 jaar vanaf heden gereed zou moeten zijn; echter, dit lijkt een onmogelijke opgave. De vraag wat dit betekent voor de woningvoorraad van Bedum hangt mede af van waarden en normeringen die eind dit jaar bekend wordt gemaakt en momenteel worden uitgewerkt. Versterking van (een groot deel van) de woningvoorraad zal hoe dan ook noodzakelijk zijn. Ook woningcorporatie Wierden en Borgen heeft hiermee te maken. De huidige onzekerheid over de normering heeft er toe geleid dat Wierden en Borgen nieuwbouwplannen en planmatig onderhoud opgeschort heeft tot er meer duidelijkheid is over de eisen van de verstevigingsopgave en de vergoeding van de daaruit voortvloeiende meerkosten. Wierden en Borgen gaat begin 2016 een gedeelte van de 600 woningen van de tweede versterkingspilot in Bedum uitvoeren.

Verduurzaming

Een andere belangrijke ontwikkeling is de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad. De gemeente Bedum wil aan het 'verstevigingsprogramma' een verduurzamingsopgave koppelen – tot nul op de meter - zodat de woonlasten niet meer afhankelijk zijn van de energieprijzen. De gemeente gaat zich ervoor inzetten dat alle te verstevigen woningen/panden standaard worden verduurzaamd. De gemeente wil haar inwoners vooral goed informeren over de mogelijkheden die er zijn en de verduurzamingsmaatregelen aan de versterkingsopgave koppelen.

1.4. Bestaand beleid

Het woonbeleid van de gemeente Bedum is gebaseerd op de onderzoeken en afspraken in het regiovisiegebied Groningen-Assen. Het huidige woningbouwprogramma van de gemeente Bedum is gebaseerd op de prognoses van 2007 waarin bleek dat de woningbehoefte 25% lager lag dan in 2004 werd verwacht. In de periode oktober 2015 tot en met 2030 is er ruimte voor 363 nieuw te realiseren woningen (zie tabel 1), waarvan 269 opgenomen zijn in concrete projecten (zie tabel 2). Zie de onderstaande tabellen voor een weergave van de geplande woningbouwproductie en de verschillende type woningen.

*Tabel 1: aantal op te leveren woningen per 1-1-2015 per woningtype volgens de woningmonitor regio Groningen-Assen **

	<i>aantal</i>	<i>percentage totaal</i>	<i>percentage subtotaal</i>
HUUR			
eegezins	54	15%	35%
appartement	101	28%	65%
Subtotaal huur	155	43%	100%
KOOP			
appartement	13	4%	6%
rijwoning	70	19%	34%
2 [^] 1 kap	104	29%	50%
vrijstaand	20	6%	10%
Subtotaal koop	207	57%	100%
TOTAAL	363		

** Het instemmingsmodel van de Regio Groningen-Assen, met de daarbij behorende planningslijsten, gaat uit van bruto-getallen. Dat wil zeggen dat alle woningen die nieuw worden gebouwd, bruto worden geteld. Ruim 35% van de te realiseren woningen bestaat uit inbreiding c.q. herstructurering met vervangende nieuwbouw. Hierdoor gaan er – door de bruto-tellingen - veel contingenten verloren.*

Tabel 2: woningbouwprojecten t/m 2030*

Naam plan	Type locatie	Naam ontwikkelaar	Aantal
Gasfabriek	Inbreiding	Gemeente	ca. 11
Seniorenhuisvesting Bederawalda	Herstructurering	Wierden en Borgen	61
Locatie Vogelzang	Inbreiding	Wierden en Borgen, part.	14
Ter Laan, fase 4, deel a	Uitbreiding	Plegt-Vos, VDM, part.	112
De Plank, Noordwolderweg	Inbreiding	Rottinghuis	20
Noordwolderweg, bedrijventerrein, fase 2	Uitbreiding	Part. Eigen.	3
Vrijkomende locaties	Inbreiding	Onbekend	21
Centrumplan	Inbreiding	Onbekend	12
Ter Laan, fase 4, deel b	Uitbreiding	Plegt-Vos, VDM, part.	46
Zorgboederderij	Uitbreiding	Onbekend	16* onzelfstandige woningen
Locatie Fortis/ABN Amro	Herstructurering	Particulier	9

Bron: planningslijst Bedum, RGA d.d. 1 januari 2015, aangepast d.d. 21 september 2015

* In bovenstaande overzicht ontbreekt de Almastraat, dit project is in augustus 2015 opgeleverd. Ten aanzien van de Almastraat zijn 46 woningen gesloopt en 35 woningen teruggebouwd. Ditzelfde geldt ook voor Bederawalda, waarbij 80 woningen worden gesloopt en 61 woningen worden teruggebouwd. De plannen van Wierden en Borgen voor de Gasfabrieklocatie gaan niet meer door; voor dit terrein wordt nu ingevuld met grondgebonden woningen. Daarbij daalt het aantal te realiseren woningen van 32 naar ca. 11. Het verschil van dat aantal woningen (21) is aan de PM-post.

De gemeente geeft aan behoefte te hebben aan meer flexibiliteit als het gaat om het toepassen van de in regiovisieverband afgesproken aantallen. De gemeente wil ruimte hebben om met kleine woningbouwprogramma's leegstaande of (dreigend) verpauperende locaties te herstructureren. Deze moet niet worden belast met allerlei regels en beperkingen. De gemeente wil een beperkte vrij in te vullen plancapaciteit voor herbestemmingsopgaven.

De gemeente Bedum houdt in haar herstructureringsopgaven rekening met de verwachte bevolking- en huishoudensafname. Wanneer huizen van minder kwaliteit aan de voorraad worden onttrokken, worden er doorgaans minder woningen voor teruggebouwd. Dit zorgt voor verdunning van de woningvoorraad.

1.5. Acties en projecten

Er ligt een enorme uitdaging voor wat betreft het 'verstevigen' en 'verduurzamen' van de bestaande woningvoorraad. Deels zal dit gebeuren door het casco van woningen te verstevigen. Maar waarschijnlijk zal een deel van de woningvoorraad moeten worden vervangen omdat versteviging economisch niet rendabel zal blijken. Dan wordt een bedreiging omgezet in een kans. De volle omvang van de projecten wordt pas duidelijk nadat het verstevigingsprogramma is vastgesteld. Bij ingrijpende verstevigingen en bij vervangende nieuwbouw is veel schade te verwachten aan groenvoorzieningen en infrastructuur. Dergelijke omvangrijke ingrepen geven aanleiding om ook de woonomgeving door herinrichting een facelift te geven. De omvang van het verstevigingsprogramma is echter ongekend groot. De gemeente is financieel niet in staat om de vanwege het verstevigingsprogramma noodzakelijke herinrichtingsprogramma te bekostigen. Naar schatting is hiervoor vijf- tot zevenduizend euro per te

verstevigen woning nodig. Het geld voor herinrichting dient via de Nationaal Coördinator Groningen door de rijksoverheid beschikbaar te worden gesteld.

De doelen die de gemeente Bedum zich stelt op het gebied van wonen zijn de volgende:

- Een duurzame en aardbeving bestendige woningvoorraad;
- De woningvoorraad aan laten sluiten op de behoeften van de bewoners;
- Het opstellen van een woonvisie;
- Duidelijke afspraken met Wierden & Borgen met betrekking tot verstevigen, herstructurering en nieuwbouw.

Daarnaast zijn er verschillende projecten in concept en uitvoering op het gebied van wonen:

- Ter Laan Fase 4 Bedum;
- Nieuwbouw Vogelzanglocatie Bedum;
- Nieuwbouw Bederawalda Bedum;
- Nieuwbouw centrum / blok A Bedum;
- Herontwikkeling terrein gasfabriek Bedum;
- Herontwikkeling bankenlocatie Fortis ABN Amro Bedum;
- Herstructurering Stadsweg 10-24 Onderdendam;
- Herstructurering Schoolstraat 18-34 Zuidwolde;
- Versteving en verduurzamen woningen i.v.m. aardbevingen;
- Woonzorgcomplex Zuidwolde;
- Herontwikkeling houthandel Harkema Bedum;
- Realisatie woon-service gebieden;
- Loket Leefbaarheid Groningen / duurzaamheid;
- Portiekwoningen Burchtplein Bedum.

2. Economie

2.1. Inleiding

Het dorp Bedum is de hoofdkern van de gemeente. De detailhandel binnen de gemeente is in Bedum geconcentreerd. In het centrum van Bedum zijn meerdere winkels gevestigd. Daarnaast heeft het dorp nog twee winkelcentra. De gemeente Bedum heeft twee bedrijvenparken: bedrijvenpark Boterdiep, gecombineerd met het bedrijventerrein Industrieweg en het bedrijventerrein noordzijde Bedum. Het grootste gedeelte hiervan wordt ingenomen door de FrieslandCampina Domo vestiging. De gemeente Bedum heeft vooral lokale bedrijven, maar ook een aantal “grotere” spelers, zoals FrieslandCampina Domo, Vogelzang trailerbouw en Bos Agriservice. Deze bedrijven zijn regionaal en/of (inter)nationaal georiënteerd. Het dorp Bedum heeft daarnaast meerdere winkels, cafés en restaurants. Onderdendam heeft enkele bedrijven zoals een dependance van het Waterschap Noorderzijlvest, het hoofdkantoor van zorginstelling De Hoven, een loonbedrijf, agrarische groothandel en een landbouwmechanisatiebedrijf. In Onderdendam zijn nog enkele kleine bedrijven gevestigd, maar detailhandel is vrijwel niet aanwezig. Zuidwolde ligt dichtbij Bedum en de Groningse wijk Beijum. Voor detailhandel is Zuidwolde aangewezen op Bedum of Groningen. Zuidwolde telt enkele bedrijven, waaronder een groot tuincentrum. Daarnaast is de agrarische sector een belangrijk onderdeel van de economie van de gemeente Bedum.

Foto: Winkelcentrum Veenoo in Bedum

2.2. Bestuursakkoord 2014-2018

Op het gebied van economie heeft het huidige bestuur de volgende ambities:

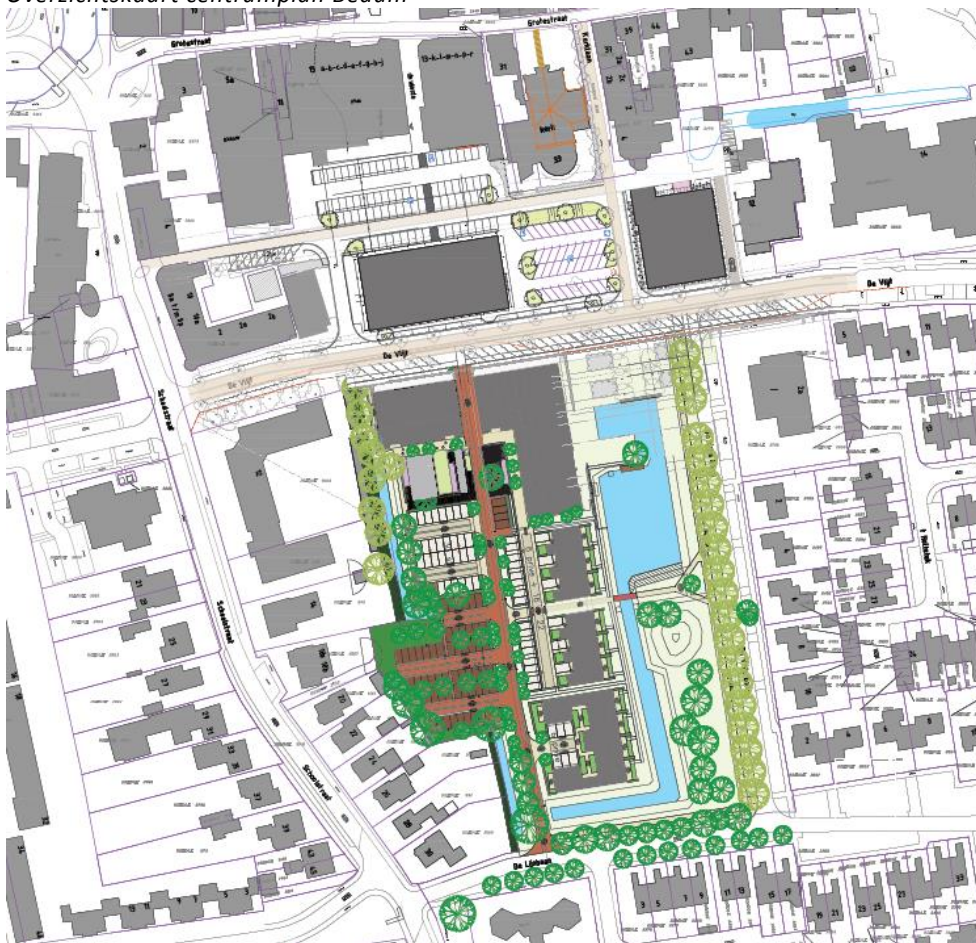
- het verkennen van de rol van lokale ondernemers in het tegengaan van jeugdwerkloosheid;
- het middel- en kleinbedrijf stimuleren;
- het goede contact tussen het gemeentebestuur en de bedrijvenvereniging handhaven;
- de mogelijkheden voor de groei van de agrarische sector benutten;
- het tegengaan van verrommeling en leegstand in het buitengebied;
- de ontwikkeling en uitvoering van de centrumplannen;
- onderzoek doen naar het verbeteren en verfraaien van de entree van Bedum;
- onderzoek doen naar de mogelijkheden van de aanleg van een glasvezelnetwerk.

2.3. Trends en ontwikkelingen

Het centrumplan; nieuwe impuls voor het centrum

De gemeente Bedum streeft ernaar dat Bedum als aantrekkelijke woonplaats goede voorzieningen kent. De gemeente streeft voor het centrum van Bedum naar het versterken van de (commerciële) centrumfunctie. Door het vergroten van de ruimtelijke samenhang en de verblijfskwaliteit wil de gemeente de kern Bedum als regionale trekker behouden en zo mogelijk verder uitbouwen.

Overzichtskaart centrumplan Bedum

Bedum kent drie winkelcentra en eigenlijk functioneert dit prima. Zeker de winkelcentra rondom de Aldi en de Jumbo zijn door hun schaal en goede bereikbaarheid prima plekken, met als nadeel dat het twee solitaire plekken zijn, niet in het centrum en niet complementair. Het oude centrum van het dorp is het gebied met een verblijfsfunctie en kan in kwaliteit een impuls gebruiken om ook in de toekomst aantrekkelijk te blijven. De gemeente heeft daarom het centrumplan ontwikkeld dat bestaat uit de nieuwbouw van een gezondheidscentrum (huisartsen, tandarts, fysiotherapeut, apotheek en een buitenpolikliniek van het Martiniziekenhuis). Ook zijn er plannen voor de bouw van een aantal appartementen met daaronder de mogelijkheid voor de vestiging van winkels. Deze ontwikkeling samen met de nieuwbouw van Bederawalde (40 appartementen en 12 grondgebonden woningen), het creëren van voldoende parkeerruimte en een nieuwe verbinding met de parkzone van Bederawalda en De Vrije Gang moet het centrum van Bedum een nieuwe impuls geven en voorbereiden op de toekomst.

Daarnaast is er de wens om de (ver)nieuwbouwopgave van de scholen te blijven verbinden met het centrum, zodat met het nieuwe gezondheidscentrum en de scholen mooie combinaties van functies ontstaan die extra traffic genereren voor de ondernemers in het centrum.

Uitbreiding FrieslandCampina Domo

Een andere belangrijke economische ontwikkeling is de uitbreiding van de fabriek van FrieslandCampina Domo. De gemeente, de provincie en het bedrijf hebben een intentieovereenkomst gesloten om de uitbreiding mogelijk te maken. Het gezamenlijke plan wordt uitgewerkt om ruimte te creëren voor de uitbreiding door het Boterdiep en het Boterdiep Wz (N995) om te leggen. Tevens wordt een nieuwe oostelijke rondweg gerealiseerd die het bedrijventerrein van FrieslandCampina Domo verbindt met de Eemshavenweg. De gemeente faciliteert door dit mogelijk te maken in het bestemmingsplan en een bijdrage te doen in de aanpassingen van de infrastructuur.

Breedband

Samen met de andere aardbevingsgemeenten is een project opgestart om te komen tot sneller internet op het platteland. Gebleken is dat veel bedrijven, gevestigd in het buitengebied, hinder ondervinden van de trage internetverbinding. Ook agrariërs lopen tegen dit probleem aan. De gemeente Bedum participeert in het project Breedband Noord Groningen.

2.4. Bestaand beleid

Sterke basis

Het gaat goed met de economie in Bedum. Bedum telt veel lokale kleine en middelgrote ondernemers die de crisis van de afgelopen jaren goed hebben doorstaan. Bedum kende weinig faillissementen en scoort daarmee goed. Ook het nieuwe bedrijventerrein is de afgelopen jaren snel volgelopen en inmiddels op een aantal kavels na uitverkocht. Ook met de winkeliers gaat het goed. Bedum kent weinig leegstand en het dorp is een belangrijk voorzieningencentrum voor de gehele omgeving.

Goed contact en beleid op maat

De gemeente Bedum voert geen specifiek economisch beleid. Zo zijn er weinig tot geen regelingen of speciale voorzieningen voor ondernemers. De gemeente geeft aan vooral bij te dragen aan een goed

functionerend bedrijfsleven door veel en laagdrempelig in contact te zijn met de ondernemers en als dat nodig is drempels en knelpunten weg te nemen.

Regiovisie Groningen-Assen 2013

De hoofddoelen van het samenwerkingsverband Groningen-Assen zijn in de meest recente visie van 2013 hetzelfde gebleven: economische kansen benutten en uitbouwen en gebiedskwaliteiten behouden en versterken. De nieuwe visie van 2013 is daarnaast ook gericht op de veranderde context door de financiële crisis. Daarom richt de visie zich op drie richtlijnen:

- Het economisch kerngebied verder ontwikkelen;
- De interne samenhang tussen steden en regio versterken;
- De kwaliteit van stad en land behouden en versterken.

Deze drie richtlijnen worden vervolgens vertaald in concrete projecten. Om het economisch kerngebied verder te ontwikkelen, wil de regio Groningen Assen een Economisch Platform faciliteren om bijvoorbeeld het ondernemerschap in het gebied te ondersteunen, starters aansluiting te laten vinden op de arbeidsmarkt en het stimuleren van jonge en innovatieve ondernemers.

Economisch beleidsplan gemeente Bedum 2009

In het economisch beleidsplan van de gemeente Bedum wordt ingezet op:

- administratieve lastenverlichting;
- regionale samenwerking Groningen-Assen;
- het stimuleren van recreatie en toerisme;
- het in stand houden van het huidige niveau van detailhandel;
- het verder uitvoeren van het centrumplan;
- het stimuleren van het MKB;
- communicatie tussen de gemeente en de bedrijvenvereniging;
- promotie binnen de regio;
- arbeidsmarktbeleid dat er op gericht is om het aantal personen met een bijstandsuitkering zo laag mogelijk te houden.

2.5. Acties en projecten

Op het gebied van economie streeft de gemeente Bedum er naar om het goede contact met de ondernemers te behouden en het voorzieningenniveau op peil te houden.

Concrete projecten op het gebied van economie zijn:

- Nieuwbouw centrum / blok A Bedum;
- Het buitengebied voorzien van breedband;
- Ontsluitingsweg t.b.v. FrieslandCampina Domo;
- Uitbreiden FrieslandCampina Domo Bedum;
- Landschappelijke inpassing uitbreiden FrieslandCampina Domo Bedum;
- Verbeteren aansluiting tussen onderwijs en werk;
- Opzetten Wijkbedrijf;
- Revitaliseren bestaande bedrijventerrein Industrieweg c.a.

3. Infrastructuur, openbare ruimte en verkeersveiligheid

3.1. Inleiding

De gemeente Bedum wordt doorkruist door de provinciale weg (N994 en N995) van Groningen, via Zuidwolde, Noordwolde, Bedum naar Onderdendam (aansluiting N996). Bijna parallel aan deze weg loopt het Boterdiep dat vroeger een belangrijke commerciële en transportfunctie had voor de gemeente, maar inmiddels vooral een functie heeft voor de pleziervaart. De gemeente wordt gekenmerkt door veel agrarisch gebied en in de gemeente is de melkfabriek van FrieslandCampina Domo gevestigd. Voor de infrastructuur betekent dit dat de landelijke wegen goed geschikt moeten zijn voor zware landbouwvoertuigen en melktransport.

Het dorp Bedum heeft een treinstation op de route Groningen-Delfzijl en er is een goede busverbinding met Groningen en Uithuizen die ook de dorpen Zuidwolde, Noordwolde en Onderdendam bedient.

3.2. Bestuursakkoord 2014-2018

Op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en verkeersveiligheid heeft het huidige bestuur de volgende ambities:

- met name de verkeersveiligheid rondom scholen dient verbeterd te worden;
- het stationsgebied dient vernieuwd te worden;
- het niveau van het openbaar vervoer dient gehandhaafd en beter op elkaar afgestemd te worden;
- ook wil de gemeente bermverharding toepassen in het buitengebied;
- schuilverzoeningen creëren voor fietsers;
- aanbod recreatieve fiets- en wandelpaden uitbreiden.

3.3. Trends en ontwikkelingen

Centrumplan en (ver)nieuwbouw scholen benutten om ook verkeerssituatie te verbeteren

Gezien de ontwikkelingen rondom de scholen, de aardbevingsproblematiek en de verkeersveiligheid in Bedum lijken er grote kansen te liggen om een aantal knelpunten structureel op te lossen. Met het vernieuwen van de scholen op slimme locaties kan de concentratie van de detailhandel, de ontwikkeling van levensloopgeschikte woningen, de nieuwbouw van de scholen in combinatie met goede verkeersoplossingen het centrum van Bedum een flinke boost geven en kan afgerekend worden met een aantal structurele (verkeers)uitdagingen in de kern Bedum.

Uitbreiding FrieslandCampina Domo en weren vrachtverkeer in de bebouwde kom van Bedum

De provinciale weg N994 loopt van Groningen naar Bedum, vervolgens loopt de N995 van Bedum naar Onderdendam. Hier kruist deze weg de weg Winsum-Garrelswier (N996).

De kern Bedum kent op de traverse Boterdiep Oz-Stationsweg-Wilhelminalaan veel overlast door vrachtwagens van en naar de vestiging van FrieslandCampina Domo. Met het uitbreidingsplan van FrieslandCampina Domo kunnen veel van deze knelpunten integraal aangepakt worden. De weg Boterdiep Wz (N995) en het Boterdiep en het naastliggende fietspad worden verlegd, waarbij ook de openbare ruimte en het groen in de omgeving zullen worden aangepakt. Het vrachtverkeer van en naar FrieslandCampina Domo krijgt een rechtstreekse aansluiting naar de Eemshavenweg, zodat het vrachtverkeer niet door de bebouwde kom van Bedum hoeft.

In Onderdendam geldt dat door de samenkomst van verschillende provinciale wegen in het dorp met (smalle) wegen het (vracht-)verkeer af en toe vast staat. Het doorgaande vrachtverkeer zorgt tevens voor trillingshinder dat kan leiden tot schade aan de woningen. De wens voor een structurele oplossing om deze problemen op te lossen blijft aanwezig.

Kaart: Ontwerp-tracé ontsluitingsweg FrieslandCampina Domo Bedum

Inwoners betrekken bij hun eigen leefomgeving

Burgerparticipatie speelt een steeds belangrijkere rol bij het inrichten van de openbare ruimte en bij infrastructurele projecten. Zo wordt bij reconstructie aan bewoners gevraagd mee te denken over de inrichting van hun straat. Steeds vaker helpen bewoners ook in het onderhoud van het groen in de buurt.

Revitalisering openbaar groen en Geert Reinderspark

In de kern Bedum is een deel van het openbaar groen aan groot onderhoud toe. Met name het Geert Reinderspark dient aangepakt te worden. De vijver in dit gebied wordt gebruikt als bergplaats voor water na hevige regenval. Op dit moment functioneert dit systeem niet voldoende en kan er vervuiling van het park ontstaan. De uitdaging in dit gebied ligt in het creëren van een recreatief en milieuvriendelijk park waar bewoners graag willen zijn.

Veiliger maken plattelandswegen

Het veiliger maken van de van oudsher smalle plattelandswegen in het buitengebied, die vaak niet meer geschikt zijn voor het hedendaagse (zware) landbouwverkeer, is van groot belang. De uitdaging ligt in het faciliteren van het landbouwverkeer in combinatie met het voorkomen dat op deze wegen sneller wordt gereden waardoor de verkeersveiligheid weer afneemt. Een aantal wegen is voorzien van bermbeton. Voor diverse andere wegen blijft deze wens aanwezig.

Meer aandacht voor de fiets

In alle plannen wordt meer aandacht gevraagd voor de positie van de fiets (de fietser) en de fiets(paden)structuur. Verbetering en uitbreiding van routes voor utilitair en recreatief fietsverkeer wordt nagestreefd. Het opstellen van een fietsstrategie draagt daaraan bij.

Ondergrondse infra-systemen

Door de aardbevingen ten gevolge van de aardgaswinning ontstaat schade aan woningen, gebouwen maar ook aan civiele kunstwerken in de vorm van kades, beschoeiingen en waterkeringen. Via diverse kanalen komt de vraag binnen of er ook schade is aan het ondergrondse netwerk van het rioolsysteem en de daarbij behorende randvoorzieningen als bergbezinkriolen, gemalen etc..

Goed inzicht in de gevolgen van geïnduceerde aardbevingen voor de riolering ontbreekt op dit moment. Deltares heeft met de Quick-scan 'Effecten geïnduceerde aardbevingen op kritische infrastructuur Groningen' gekeken naar ondergrondse infrastructuur, maar de beoordeling van de riolering is hierin vooralsnog niet meegenomen. Daarnaast is een studie uitgevoerd naar het Gasunie netwerk. Hierin is een aantal onderdelen genoemd die nadere uitwerking verdienen. Het algemene beeld is dat er sprake is van een zekere mate van risico's. Vergeleken met het Gasunie netwerk wordt verwacht dat een deel van de rioolstelsels nog kwetsbaarder is. Immers, een deel van het stelsel bestaat uit starre betonbuizen en –putten of asbestcement leidingen.

Als er sprake is van schade door invloed van geïnduceerde aardbevingen, dan zal dit mogelijk leiden tot hogere vervanging- en reparatiekosten en het eerder uitvoeren van dergelijke maatregelen. Daarnaast kan schade aan vitale delen van de stelsels leiden tot maatschappelijke overlast. Er is onderzoek nodig om inzichtelijk te maken wat de risico's zijn van aardbevingen voor het rioolsysteem, wat de kwetsbare schakels zijn, of schade ten gevolge van geïnduceerde bevingen te relateren is en of er verschil in schade is aan stelsels in relatie tot leeftijd, materiaal, ondergrond e.d.

Het uitvoeren van het onderzoek levert kennis van en inzicht in de risico's op het rioolsysteem op. Met deze kennis is de gemeente in staat de kwaliteit van het rioolsysteem te verbeteren en de kwetsbaarheid te verminderen. Ook biedt het versterkingsprogramma kansen voor het verduurzamen van het ondergrondse infrasyteem.

Daarnaast is er ondergrondse infrastructuur van andere partijen zoals Gasunie, Enexis, NAM, Waterbedrijf Groningen en Waterschap Noorderzijlvest. Over mogelijke gevolgen van aardbevingen bestaat bij de gemeente geen inzicht. Omdat het qua veiligheid kritische systemen betreffen, zijn hier veel zorgen over, daarom is inzicht/onderzoek noodzakelijk.

Bovengrondse infrastructuur

In de gemeente Bedum zijn veel bovengrondse infrastructuur en civiele kunstwerken aanwezig zoals kades, kademuren, beschoeiingen, steigers, bruggen en viaducten. Voor het reguliere onderhoud zijn meerjarenprogramma's beschikbaar. De mogelijke gevolgen door aardbevingen zijn daarin niet verwerkt. Op te merken is dat bij grote beschadigingen van de bovengrondse infrastructuur (bruggen en viaducten) de bereikbaarheid van de dorpen in het geding is. Onderzoek hiernaar is noodzakelijk.

De aardgaswinning heeft geleid tot bodemdaling in het gebied. De combinatie van bodemdaling, verlaging van de waterstand en bevingsschade draagt bij aan problemen bij kademuren en beschoeiingen. Bij versterking van woningen en andere gebouwen is een voorwaarde dat de grond/waterkerende functie van kademuren en beschoeiingen gewaarborgd is. Onderzoek en een adequaat uitvoeringsplan zijn noodzakelijk.

3.4. Bestaand beleid

Regiovisie Groningen-Assen 2013

Om de interne samenhang in de regio Groningen Assen te versterken zijn er verschillende infrastructurele projecten opgezet. Eén van deze projecten raakt de gemeente Bedum direct, namelijk het verbeteren van het stationsgebied van Bedum. Dit wordt gedaan door een kwalitatieve upgrading van de openbare ruimte van het stationsgebied, het uitbreiden van de parkeercapaciteit en het beter ontsluiten van het stationsgebied (en het achterliggende sportcomplex) door het aanleggen van een fietsverbinding met de wijk Ter Laan 4. Daarnaast zet de regiovisie in op behoud en het versterken van de kwaliteit van stad en land. Voor Bedum betekent dit dat er gefocust wordt op het landelijke karakter van de gemeente. Het erfgoed, een vitaal platteland en het recreatief gebied moeten economisch in stand gehouden kunnen worden en verder worden ontwikkeld.

Gemeentelijk Verkeersveiligheid Plan 2012

De hoofddoelen van het Gemeentelijk Verkeersveiligheid Plan zijn duurzame veiligheid door middel van verkeerseducatie, voorlichting en handhaving, verkeersgedrag, ruimtelijke ordening en infrastructuur. Het beleid is gericht op alle verkeersdeelnemers met als speerpunten de schoolomgeving, langzaam verkeer (voetgangers en fietsers), mindervaliden en agrarisch verkeer.

3.5. Acties en projecten

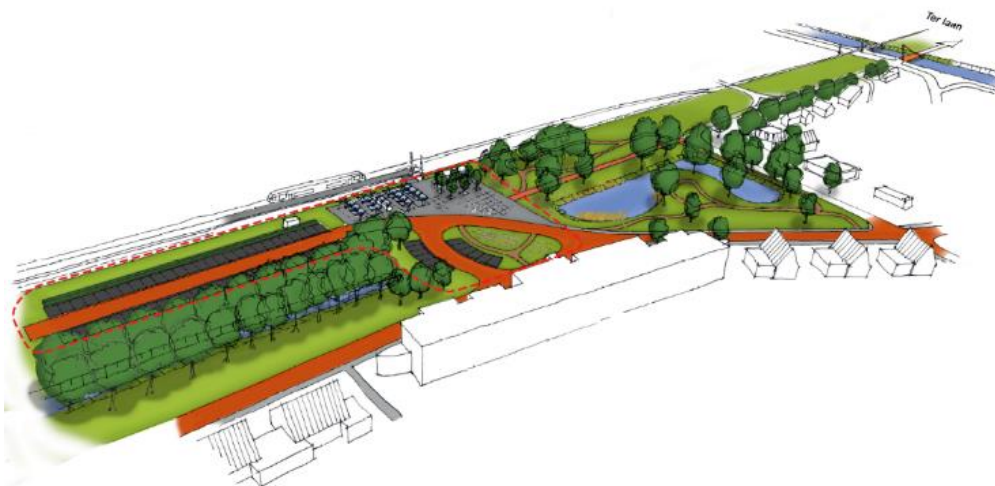
De gemeente Bedum heeft de ambitie om de verkeerssituaties in de gemeente te verbeteren en veiliger te maken. Ook wil de gemeente het groen in haar gebied versterken. Het streven is om hierbij 'natuurlijke' momenten te kiezen zoals bij reconstructies van wegen of herinrichting van gebieden.

Projecten op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en verkeersveiligheid zijn:

- Infrastructuur Bederawalda Bedum;
- Infrastructuur centrum Bedum;
- Herinrichting openbare ruimte terrein gasfabriek Bedum;
- Herinrichting De Vlijt Bedum;
- Herinrichting dorpsentree Bedum;
- Herinrichting Stationsplein en omliggend gebied Bedum;
- Herinrichting Waldadrift/Boterdiep Oz Bedum;
- Aanleg ontsluitingsweg FrieslandCampina Domo;
- Fietsverbinding Ter Laan 4;
- Fietspaden Zuidwolde;
- Herinrichting Zuidwolde noord;
- Realiseren ontmoetingstuin Burchtplein Bedum;
- Herinrichting Burchtplein Bedum;
- Herinrichting Boterdiep Wz Bedum;
- Herinrichting Grotestraat;
- Herinrichting Molenweg;
- Onderzoek ondergrondse en bovengrondse infrastructuur.

*Foto:
Huidige
situatie en
plan voor
het
verbeteren
van het
trein- en
busstation
Bedum*

4. Welzijn en zorg

4.1. Inleiding

Met de drie decentralisaties zijn er veel taken vanuit de rijksoverheid gedecentraliseerd naar gemeenten. De gemeente Bedum ziet de decentralisaties als kans om op kern- en wijkniveau beter aan te sluiten bij wat de bewoners in de wijken nodig hebben en wil op wijkniveau de bewonerskracht benutten die er in de wijk aanwezig is. Dit is noodzakelijk om met elkaar de hulp te blijven bieden die nodig is.

Voor de invulling van de welzijns- en zorgtaken wordt veel samengewerkt met de G4 en G7 gemeenten als het gaat om gezamenlijke inkoop en de organisatie van voorzieningen op kernniveau. Samen met mantelzorgers en mantelzorgondersteuning hebben de BMWWE gemeenten vrijwilligersloketten, hulp in het huishouden, buurthuizen, jeugd- en jongerenwerk, het Centrum voor Jeugd en Gezin en voorlichtingen voor senioren georganiseerd. Daarnaast hebben de gemeenten Wmo-loketten opgezet voor een laagdrempelige en herkenbare toegang voor hun burgers.

De gemeente Bedum kent relatief veel zorginstellingen voor mensen met een beperking. Dit wordt gezien als meerwaarde voor de gemeente, omdat de partijen werkgelegenheid met zich meebrengen, maar ook omdat bewoners met een beperking in de vorm van dagbesteding allerlei voorzieningen aanbieden (cadeauwinkel, copyshop, koffietent en een hertenkamp).

4.2. Bestuursakkoord 2014-2018

Op het gebied van welzijn en zorg heeft het bestuur de volgende ambities:

- het bestuursakkoord richt zich met name op de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van haar burgers met als doel om inwoners zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te laten wonen;
- het is de ambitie, maar ook noodzaak, om de decentralisaties van de zorgtaken naar de gemeente budgetneutraal uit te voeren;
- wanneer inwoners niet voldoende ondersteuning in hun eigen kring hebben, wordt er zorg op maat aangeboden;
- de focus van de gemeenten ligt hierbij met name op jongeren, mensen met een beperking en sociaal zwakkeren;
- de mogelijkheid om informatie en advies te krijgen over welzijn, zorg en extra zorg en ondersteuning aan te vragen gebeurt op een laagdrempelige manier.

4.3. Trends en ontwikkelingen

De ontwikkelingen op het gebied van welzijn en zorg zijn ingrijpend en volgen elkaar in hoog tempo op. De belangrijkste zichtbare en concrete ontwikkeling zijn de 3 decentralisaties, maar op de achtergrond spelen ook andere ontwikkelingen:

- Veranderende en groeiende groep ouderen en hulpbehoevenden die vaker hoog opgeleid zijn, meer te besteden hebben en meer grip willen en kunnen houden op hun eigen leven en hoe de zorg te organiseren;

- Een jarenlang steeds individualistischer wordende samenleving die opeens het bericht krijgt dat er meer mantelzorg en burgerkracht gevraagd wordt om iedereen die hulp nodig heeft te kunnen blijven bedienen;
- Een economisch tij, dat weliswaar aan de beterende hand is, maar zorgt voor stagnatie op de woningmarkt waardoor hulpbehoevenden niet zomaar kunnen doorstromen naar geschikte woningen of plekken;
- Een groep laagopgeleide mensen waarvan de werkperspectieven slecht waren en blijven, die met steeds minder geld toe moeten, terwijl de eigen bijdragen in de zorg steeds hoger worden waardoor noodzakelijke medische ondersteuning soms ongewenst lang wordt uitgesteld.

De bovenstaande ontwikkelingen tezamen met de nieuwe rol van de gemeente op het gebied van welzijn en zorg leveren sinds begin 2015 de onderstaande uitdagingen op voor de gemeente Bedum en haar bewoners en instellingen. Per uitdaging wordt ook benoemd hoe de gemeente momenteel tot een oplossing is gekomen voor nu, maar dat er nog een lange weg te gaan is om te komen tot een soepel werkend systeem en bewustwording bij de bewoners en instellingen over andere verwachtingen en manier van werken.

De professionele dienstverlening die wegvalt, dient opgevangen worden in het eigen netwerk van familie of buren. Daarbij wordt ingezet op dorp- en wijkcoördinatoren en persoonlijke gesprekken met bewoners (keukentafelgesprekken)

Daarnaast wordt ingezet op het integreren van alle hulp- en adviesvoorzieningen in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) waar Stichting Welzijn- en Dienstverlening, GGD, MEE een plek hebben, maar waar ook een duidelijke koppeling wordt gemaakt met de coördinatoren van de WMO.

4.4. Bestaand beleid

WMO beleid 2015-2018

De gemeente Bedum heeft haar Wmo beleid in samenwerking met de gemeenten De Marne, Winsum en Eemsum uitgewerkt. Dit beleid is gebaseerd op drie niveaus:

- Het dagelijks leven: op dit niveau staan inwoners zelf aan het roer. Er is meer ruimte voor burgerinitiatieven maar tegelijkertijd wordt er meer verwacht van inwoners op het gebied van zorg en ondersteuning voor elkaar. De BMW gemeenten willen hun inwoners hier bij ondersteunen, zonder daarbij de regie in handen te nemen;
- Algemene voorzieningen: voorzieningen die voor iedereen beschikbaar zijn. Bijvoorbeeld sport- en dorpsverenigingen maar ook zaken als tafeltje dekje en steunpunten voor vrijwilligers en mantelzorgers. De gemeenten willen voor veelvoorkomende ondersteuningsvragen algemene voorzieningen ontwikkelen om vraaggericht en dichtbij de cliënt te zijn. Laagdrempelige toegang en bekendheid bij cliënten is hierbij van belang;
- Maatwerk: voor de inwoners die zich niet zelfstandig of met behulp van algemene voorzieningen kunnen redden. Dit maatwerk probeert aanvullend en voortbouwend te zijn op de voorzieningen in het dagelijks leven en algemene voorzieningen. Daarbij staan keuzevrijheid van de cliënt en werken in samenhang met het gezin en huishouden van de cliënt hoog in het vaandel.

Beleidsplan jeugdhulp BMWWE gemeenten 2015-2018

15% van de jongeren in de BMWWE gemeenten hebben extra ondersteuning nodig. Het beleidsplan jeugdhulp richt zich op gerichte hulp voor deze groep jongeren na de decentralisatie van de jeugdzorg. De hoofddoelen van het plan zijn:

- Het ondersteunen van inwoners in het gebruikmaken van hun eigen kracht en het eigen netwerk;
- Het de-medicaliseren, ontzorgen en normaliseren van zoveel mogelijk vragen en problematiek rondom opgroeien en opvoeden;
- Eerder (jeugd)hulp op maat aanbieden;
- Meer ruimte bieden aan professionals en zorgen voor een vermindering van regeldruk;
- Zorgen voor een optimale samenwerking met huisartsen, voorschoolse voorzieningen en het onderwijs;
- De jeugdhulp wordt uitgevoerd met de beschikbare middelen die overkomen van het Rijk.

Met betrekking tot onderwijs stelt het beleidsplan dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, in hun eigen omgeving onderwijs kunnen volgen. De gemeente heeft hierbij de plicht om te zorgen voor een goede verbinding tussen passend onderwijs en de gedecentraliseerde jeugdzorg. Aansluiting wordt gezocht bij het initiatief “Elk Dorp een Duurzaam Dak”.

4.5. Acties en projecten

De gemeente streeft naar:

- integrale aanpak in de zorg;
- wijkgericht werken;
- het optimaal inzetten van het krappe budget;
- het ondersteunen van vrijwilligers.
- De realisatie van adequate ontmoetings-, spel- en sportplekken

De projecten in concept en uitvoering op het gebied en zorg en welzijn zijn de volgende:

- Nieuwbouw gezondheidscentrum met poli Martini Bedum;
- Herstructurering Stadsweg 10-24 Onderdendam;
- Herstructurering Schoolstraat 18-34 Zuidwolde;
- Woonzorgcomplex/stadslandbouw/Zuidwolde;
- Vorming kernnetwerk zorg en ondersteuning Bedum;
- Stimuleren burgerparticipatie inzet dorpencoördinator;
- Doorontwikkeling activiteiten Dorpshuis Zijlvesterhoek Onderdendam;
- Realisatie woon-service gebieden;
- Zorginnovatie;
- Participatie;
- Elk Dorp een Duurzaam Dak.

5. Onderwijs

5.1. Inleiding

De gemeente Bedum heeft zeven basisscholen: vier in Bedum, twee in Zuidwolde en één in Onderdendam. In de gemeente Bedum is er sprake van vergrijzing en ontgroening. Er is sprake van afname van het leerlingenaantal in de scholen. De aardbevingen ten gevolge van de gaswinning maken dat er versterkingsmaatregelen en/of nieuwbouw voor de scholen worden voorbereid. Dit biedt zowel uitdagingen als kansen om in de gemeente Bedum het onderwijs op een structurele en duurzame wijze geschikt te maken voor de toekomst.

5.2. Bestuursakkoord 2014-2018

Omtrent onderwijs stelt het bestuursakkoord drie punten:

- keuzevrijheid voor ouders in het onderwijs staat voorop;
- schoolgebouwen multifunctioneel inrichten en efficiënt gebruiken;
- het intensiveren van de samenwerking tussen scholen en het Centrum voor Jeugd en Gezin.

5.3. Trends en ontwikkelingen

Onderwijs in de dorpen

Momenteel hebben Onderdendam en Zuidwolde beide respectievelijk één en twee basisscholen. CBS De Haven in Onderdendam heeft momenteel 24 leerlingen. Voor De Haven beraadt het schoolbestuur zich momenteel over de toekomst van de school in Onderdendam. In Zuidwolde gaan CBS De Akker en OBS De Venhuisschool in augustus 2016 fuseren. In de plaats Bedum zijn vier scholen van verschillende denominaties die alle afzonderlijk voldoende toekomstperspectief hebben en naast elkaar kunnen en willen blijven bestaan.

Leerlingenprognoses

Het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd is de afgelopen dertien jaar met meer dan een kwart afgenomen van 1.213 naar 876: een afname van 337 leerlingen (28%) (zie tabel 3). Dit aantal komt overeen met ongeveer dertien groepsruimtes. Met andere woorden: in theorie zijn er de afgelopen dertien jaar over vier scholen verspreid dertien groepsruimtes leeggekomen. Ook voor de komende periode wordt er een afname verwacht van het aantal leerlingen. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het leerlingaantal per school weergegeven tot en met 2030.

Tabel 3: leerlingenprognose

School	Plaats	Leerlingaantallen			Huidig BVO	BVO overschot 2014
		2014	2018	2030		
Togtemaarschool	Bedum	248	235	190	1867 m2	420 m2
De Regenboog	Bedum	257	243	197	2149 m2	656 m2
De Horizon	Bedum	88	83	68	756 m2	113 m2
St. Walfridus	Bedum	153	145	117	938 m2	-32 m2
De Akker	Zuidwolde	41	40	32	427 m2	21 m2
Venhuisschool	Zuidwolde	59	56	45	717 m2	220 m2
De Haven	Onderdendam	27	26	21	432 m2	96 m2

Bij voorspellingen hoort altijd een winst waarschuwing, want “voorspellen is moeilijk, zeker als het om de toekomst gaat”. Tegelijkertijd vraagt de omvang van de voorziene daling wel dat in het beleid ten aanzien van de huisvesting van de scholen geanticipeerd wordt op de voorziene daling, want dalen gaat het aantal kinderen zeker, maar vooral het tempo kan fluctueren. Dit is nodig omdat leegstaand onroerend goed geld kost, geld dat niet anders aangewend kan worden. Het is dus duidelijk dat er momenteel al een overmaat zit in de huidige schoolgebouwen en dat die overmaat in de toekomst zal toenemen door de dalende leerlingaantallen.

Foto: Rijksmonument school de Regenboog in Bedum

Aardbevingen

Door de aardbevingen van de laatste jaren in Noord-Groningen is de veiligheid van kinderen en de schoolgebouwen nadrukkelijk onder de aandacht gekomen. De Diafloogtafel heeft bij de NAM afgedwongen dat de scholen in het aardbevingsgebied direct en zo snel mogelijk aardbevingsbestendig gemaakt moeten worden. Vervolgens heeft de Nationaal Coördinator het programma ‘Aanpak scholen in het aardbevingsgebied’ gestart. In dit kader zijn er opnames gedaan bij de scholen van de gemeente Bedum en is voor drie scholen bekend welke maatregelen er uitgevoerd moeten worden (VIIA

rapportages). De noodzakelijke bouwkundige versteviging van deze scholen wordt uitgevoerd en gefinancierd door de NAM. De gemeente Bedum wil deze bedreiging ombuigen naar een kans door met het geld dat hierbij vrijkomt alle scholen op onderwijskundig gebied en duurzaamheid klaar te maken voor de toekomst. Dit vergt een grote financiële extra inspanning waarvoor geen middelen beschikbaar/gereserveerd zijn; aanvullende financiële middelen van andere partijen (provincie, het Rijk) zijn daarom noodzakelijk om deze koppelkansen te realiseren.

5.4. Visie op de toekomst

Samenwerking voorop

Het gemeentebestuur is primair verantwoordelijk voor het realiseren van onderwijshuisvesting en de schoolbesturen zijn primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Deze gemeentelijke visie op de huisvesting van het primair onderwijs in de gemeente Bedum is in lijn met deze aanpak. De gemeente streeft na dat Bedum als aantrekkelijke woongemeente goede voorzieningen kent en is gebaat bij kwalitatief goed onderwijs. De schoolbesturen streven kwalitatief goed onderwijs na en zijn gebaat bij adequate huisvesting. Afstemming en samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen is hierbij van groot belang. De partijen kunnen niet zonder elkaar; zeker wanneer daar vraagstukken bijkomen als een afname van het leerlingenaantal door vergrijzing en ontgroening en de bevestigingsproblematiek voor de gebouwen. De gemeente heeft vanuit haar regierol en verantwoordelijkheid deze visie op de huisvesting van het primair onderwijs opgesteld en stelt zich ten doel met alle betrokken partijen hieraan uitwerking te geven.

Kansen bundelen voor toekomstbestendige schoolgebouwen

Er spelen verschillende uitdagingen bij de huidige schoolgebouwen:

- de gebouwen zijn gedateerd;
- door de dalende leerlingenaantallen is er sprake van een overmaat;
- onderwijskundige vernieuwingen stellen nieuwe eisen aan de onderwijshuisvesting;
- verstevigingsingrepen zijn noodzakelijk door de kans op aardbevingen;
- er liggen kansen om door verduurzaming van de gebouwen de exploitatielasten structureel te optimaliseren.

Door deze uitdagingen en kansen te bundelen ontstaat de kans om de onderwijshuisvesting in de kern Bedum klaar te maken voor de toekomst. De ambitie is om door een slimme combinatie van verbouw en nieuwbouw in Bedum de monumentale Regenboogschool, De Horizon en de karakteristieke Walfridusschool te behouden, de Togtemaarschool eventueel onder te brengen in een nieuw gebouw en in Zuidwolde de nieuwe fusieschool onder te brengen in één nieuw gebouw. Dit moet leiden tot moderne schoolgebouwen, toegerust op de wijze waarop het huidige onderwijs wordt vormgegeven. Dit is aantrekkelijk voor ouders, kinderen en het onderwijs. Om de kinderen in Onderdendam en Zuidwolde goed onderwijs te kunnen bieden, ligt er een voorgenomen besluit om de basisschool in Onderdendam te sluiten en de Venhuisschool en basisschool de Akker in Zuidwolde samen te voegen.

Bij de uitwerking van de nieuwbouwopgave is het belangrijk de omvang in relatie tot krimp op termijn nader te onderzoeken en hierbij de mogelijkheden van hergebruik op langere termijn te betrekken. Daarnaast moet onderzocht worden of door een slimme fasering tijdelijke huisvesting nodig is. Doel is om binnen drie jaar de scholenhuisvesting gereed te hebben.

Nabijheid gewenst

De gemeente en de schoolbesturen spreken zich uit voor nieuwe onderwijshuisvesting in de nabijheid van overige kindvoorzieningen. De wens om in elkaars nabijheid of zelfs onder één dak, met andere scholen en/of kindvoorzieningen te geraken komt voort uit de wens het kind en de ouder een compleet voorzieningenpakket aan te bieden. Onderlinge nabijheid van scholen biedt eveneens goede mogelijkheden voor onderlinge samenwerking, indien daaraan behoefte is.

Het is nog onbekend welke versterkingsopgave er ligt voor de gebouwen waar de peuterspeelzalen en de kinderopvang gehuisvest zijn. De gemeente wil dat ook deze gebouwen aan een nader onderzoek worden onderworpen. Hetzelfde geldt voor de gymnastieklokalen. Ook dient via de Nationaal Coördinator Groningen te gebeuren in alle zgn. gaswinningsgemeenten.

Scholen als hart van het dorp

De gemeente streeft voor het centrum van Bedum naar het versterken van de centrumfunctie. Door het vergroten van de ruimtelijke samenhang en de verblijfskwaliteit wil de gemeente de kern Bedum als regionale trekker behouden en zo mogelijk verder uitbouwen. De gemeente zet met de centrumplannen voor Bedum in op het verhogen van de leefbaarheid in een zo compact mogelijk centrumgebied. Primair gaat het om de versterking van de (commerciële) verzorgingsfunctie binnen intensieve bebouwing (met wonen daarboven). Van belang hierbij is, door een goede mix van functies en winkelaanbod, perspectief voor de ondernemers op langere termijn te bieden. Het einddoel is een aantrekkelijk, leefbaar en toekomstbestendig dorpscentrum.

De basisscholen vormen hiervan in het dorp Bedum als één van de niet commerciële voorzieningen een belangrijke onderdeel. Door de ligging van drie van de vier scholen direct aan de randen van het commerciële centrumgebied ondersteunen zij het functioneren van het centrum. Zo kan het halen en brengen van kinderen goed gecombineerd worden met de aanwezige andere centrumfuncties. Het Regenboogschoolgebouw vormt met zijn monumentale uitstraling een belangrijke beeldreferentie in de centrumplannen. Bij de (ver)nieuwbouw van de huidige scholen wil de gemeente de relatie van de scholen en het centrum verder versterken.

5.5. Acties en projecten

De ambitie van de gemeente Bedum ligt in het blijven verzorgen van veilige en geschikte schoolgebouwen.

Een projectenoverzicht op het gebied van onderwijs:

- onderwijshuisvesting aanbieden om kwalitatief goed en efficiënt basisonderwijs te kunnen bieden;
- het aardbevingsbestendig maken van de schoolgebouwen en gebouwen van de kindvoorzieningen;
- uitvoeren van de opgestelde visie en koppelen van het bouwkundig versterken aan verduurzaming van de gebouwen en aanpassing van de gebouwen aan nieuwe onderwijsconcepten.

6. Cultuur en recreatie

6.1. Inleiding

De gemeente Bedum telt 69 rijksmonumenten, waarvan het merendeel zich bevindt in Bedum en Onderdendam (Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). De gemeente maakt onderdeel uit van het cultuur historisch landschap het Centrale Woldgebied en het dorp Onderdendam is aangewezen als een beschermd dorpsgezicht. Tevens zijn de oude kernen van Bedum, Noord- en Zuidwolde van historisch belang. De buurtschappen kenmerken zich door karakteristieke panden en historische lintbebouwing.

Foto: Wonen aan het water in Onderdendam

De fiets- en wandelpaden vervullen een rol in de recreatiebehoefte van zowel de lokale en regionale bevolking. Onderdendam ligt op een knooppunt van vaarwegen en bezit een recreatiehaven met camping. Ook is in deze plaats een restaurant met een Michelinster aanwezig. Voorts kent de gemeente enkele bed & breakfast accommodaties, een hotel en een minicamping. Het subtropisch zwembad De Beemden vervult een regionale functie. De gemeente ondersteunt de plaatselijke VVV met een jaarlijkse bijdrage en op het gebied van cultuur zijn de muziekschool en bibliotheek belangrijke voorzieningen.

6.2. Bestuursakkoord 2014-2018

Omtrent recreatie en cultuur kent het bestuursakkoord de volgende doelen:

- de gemeente Bedum streeft naar het in stand houden van de bibliotheek en het muziekonderwijs;
- stimulering van toerisme en een uitwerking van een recreatie en toerisme nota;
- meer doen op het gebied van recreatie en cultuur.

Foto: Hotel 't Gemeentehuis in Bedum

6.3. Trends en ontwikkelingen

Behoud en versterken van het voorzieningenniveau

De gemeente wil graag faciliteren en zich ondersteunend opstellen tegenover culturele en recreatieve initiatieven. Op het gebied van cultuur en recreatie heeft het gebied veel te bieden. Zo zijn er veel monumentale panden, wandelroutes, recreatieve fietspaden en culturele evenementen zoals het Scheepsjoagen in Onderdendam, MOOI BEDUM en de Walfridusvoettocht. Daarnaast is er een uitgebreid vrijwilligerswerk en verenigingsleven met een breed aanbod op het gebied van sport, recreatie, zang-, muziek- en toneelgroepen.

Herstellen, verstevigen, verduurzamen en herbestemmen van monumenten, beeldbepalende panden en ensembles

Monumenten zijn door hun ouderdom, bouwwijze en materiaalgebruik erg kwetsbaar gebleken voor aardbevingen. De monumenten in Bedum worden door de aardbevingsproblematiek rechtstreeks in hun voortbestaan bedreigd. Maar het gebouwde cultureel erfgoed in de gemeente Bedum omvat meer dan alleen de (rijks)monumenten. Zij worden met name gevormd door beeldbepalende gebouwen en ensembles. Voorbeelden hiervan zijn te vinden in de historische dorpskernen van Bedum (rond de Walfriduskerk en langs het Boterdiep), Zuidwolde (langs het Boterdiep en rond de Pastorielaan), Noordwolde (oude kern), Onderdendam (beschermde dorpsgezicht) en buurtschap Westerdijkshorn. Door ontferking verliest een deel van de monumentale kerkgebouwen in de gemeente Bedum haar functie. Dit is al aan de orde in Bedum (Goede Herder Kerk) en Onderdendam (Gereformeerde Kerk). Door herstel, versteviging, verduurzaming en (zo nodig) herbestemming kunnen deze gebouwen worden bewaard.

6.4. Bestaand beleid

Binnen de gemeente Bedum is geen overkoepelend recreatief en toeristisch beleid. Ook op het gebied van cultuur heeft de gemeente geen beleid opgesteld.

Het economisch beleid van de gemeente Bedum wil zich meer richten op de recreatieve en toeristische functie van de gemeente Bedum. Er zijn vooral kansen op het gebied van het verblijfs- en dagtoerisme en de vaarrecreatie.

6.5. Acties en projecten

De gemeente wil recreatie en cultuur in de toekomst blijven faciliteren en ondersteunen. De gemeente heeft genoeg te bieden op het gebied van cultuur en (dag) recreatie. Daarbij ligt er de uitdaging om meer mensen (toeristen) naar de regio te trekken. De gemeente Bedum faciliteert en ondersteunt de initiatieven die op dit gebied spelen en zal dat ook in de toekomst blijven doen. Bedum kent een unieke geschiedenis en ligt in een fraaie omgeving. De gemeente wil in samenwerking met de buurgemeenten een campagne opzetten waardoor de aantrekkelijke punten (bv. het eeuwenoude cultuurlandschap, de vroeg middeleeuwse kerken, Helmantel, Arjen Robben) duidelijk voor het voetlicht worden gebracht.

Projecten die aansluiten bij deze thema's zijn:

- het herstellen, verstevigen, verduurzamen en (zo nodig) herbestemmen van monumenten; beeldbepalende panden en ensembles;
- herinrichting Molenweg (onderdeel kade en afmeervoorziening langs het Boterdiep) te Bedum;
- aanleg recreatief fietspaden in Zuidwolde;
- aanleg recreatief fietspad in combinatie met uitbreiding FrieslandCampina Domo;
- onderzoek recreatieve fietsverbinding Westerdijkshorn-Sauwerd;
- de verstevigingsopgaaf wordt gecombineerd met het herinrichten van de woonomgeving (bij ingrijpende bouwkundige voorzieningen aan panden ontstaat schade aan infra en openbaar groen) hiervoor stelt de NCG € 5.000,-- tot € 7.000,-- per te verstevigen woning beschikbaar;
- faciliteren en stimuleren van verdere groei voor toerisme en recreatie.

7. Sport en bewegen

7.1. Inleiding

De gemeente Bedum kent relatief veel en succesvolle sportverenigingen waaraan veel inwoners verbonden zijn als vrijwilliger of sporter. Met een veelheid aan verschillende sportvoorzieningen en een subtropisch zwembad vervult Bedum een regionale functie die verder reikt dan de eigen gemeente.

7.2. Bestuursakkoord

Op het gebied van sport en bewegen streeft de gemeente naar het behouden van de kwaliteit van de sportvoorzieningen en onderzoek te doen naar een meer efficiënte inzet van middelen in het zwembad, de sporthal en de overige sportvoorzieningen in de gemeente.

7.3. Trends en ontwikkelingen

Behoud en versterken van het sportvoorzieningenniveau

Op het gebied van sport werkt de gemeente faciliterend. Zo is er veel geïnvesteerd om bewoners te stimuleren om (meer) te bewegen en streeft de gemeente ernaar om een zo gevarieerd mogelijk sportaanbod aan te bieden. Daarnaast houdt de gemeente zich bezig met sportontwikkeling en biedt daarbij ondersteuning aan de sportbaanbieders.

Inspelen op veranderende wensen

In de afgelopen jaren is de sportbehoefte van mensen veranderd. Zo kiezen mensen in toenemende mate voor individuele sporten. Daarnaast is er sprake van ontgroening en vergrijzing. Veel van de huidige generaties hebben een “sportcarrière”. Dit vertaalt zich in het life-time willen bewegen en sporten. Daarbij kiezen ouderen veelal voor andere manieren van bewegen en sporten. Hierbij valt te denken aan wandelen, fietsen, nordic walking en zwemmen. Op de lange termijn zal dit effect hebben op de sportvoorzieningen in de gemeente Bedum. Dit kan leiden tot een overschot aan sportfaciliteiten. De gemeente wil met betrekking tot haar sportverenigingen en –voorzieningen de komende tijd een beter beeld krijgen van:

- wat de veranderende sportwensen vragen van de sportvoorzieningen en de openbare ruimte;
- hoe de gemeente verenigingen en vrijwilligers kan ondersteunen en faciliteren zodat het tekort aan vrijwilligers opgevangen kan worden;
- de mate van gebruik en bezetting van de verschillende sportvoorzieningen met als doel het komen tot efficiëntere benutting van de sportvoorzieningen.

7.4. Bestaand beleid

Sport- en beweegnota 2013-2019

Vanaf 2008 voert de gemeente een geactualiseerd sport- en beweegbeleid. In 2012 is een aanzet gegeven tot een nieuwe beleidsnota sport en bewegen onder het motto “Samenwerken, vernieuwen, binden en boeien”.

De gemeente Bedum heeft een groot aanbod sportaccommodaties en sportverenigingen. Echter, ongeveer 40% van de sportvereniging geeft aan te weinig leden te hebben. Ook spreken verenigingen van een vrijwilligerstekort en geldgebrek. De gemeente Bedum doet veel aan het stimuleren van de deelname aan sport- en beweegactiviteiten in de gemeente. Daarnaast organiseert de Stichting Welzijn Bedum sport- en beweegactiviteiten voor ouderen en mensen met een beperking. Het stimuleringsfonds voor mensen met een minimum inkomen verstrekt bijdragen voor de kosten van deelname aan maatschappelijke activiteiten, waar sport ook onder valt.

7.5. Acties en projecten

De aardbevingen, de ontgroening en vergrijzing in het gebied hebben effect op het maatschappelijk vastgoed. De gemeente streeft er naar een economische en duurzame oplossing te vinden voor het vrijkomen van maatschappelijk vastgoed in de toekomst.

De gemeente wil nu en in de toekomst sport en bewegen blijvend faciliteren en ondersteunen. Er ligt een uitdaging om het niveau van het huidige sportaanbod vast te kunnen houden in de toekomst. Projecten die aansluiten bij dit thema zijn:

- aanleg jeu de boules baan Bederawalda Bedum;
- sportstimulering in de wijken;
- de realisatie van toekomstbestendige sportaccommodaties;
- het profileren van Bedum als sportgemeente middels ambassadeurs;
- Onderzoek naar de veranderende sport- en beweegwensen en de effecten daarvan voor het gebruik/bezetting van de sport- en beweegvoorzieningen en de openbare ruimte.

8. Duurzaamheid

8.1. Inleiding

Duurzaamheid en verduurzaming van de leefomgeving leeft ook in de gemeente Bedum. Zo maken veel Bedumers die aardbevingsschade hebben gebruik van de Tijdelijke Regeling Waardevermeerdering die tot € 4000, - kan oplopen voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen in hun woning en plaatsen bijvoorbeeld zonnepanelen op hun dak.

Ook gemeentelijke gebouwen zijn de afgelopen jaren deels verduurzaamd: o.a. zonnepanelen op De Meenschaar en de gymzaal aan de Schoolstraat en het gebruik van restwarmte van FrieslandCampina Domo in het sportcomplex De Beemden.

De aardbevingen bemoeilijken de verdere verduurzaming van deze gemeentelijke gebouwen omdat deze mogelijk ook aardbevingsschade hebben opgelopen. Daarnaast is het wachten op de onderzoeksresultaten waaruit moet blijken of het nog zinvol is om in het bestaand vastgoed te investeren of dat nieuwbouw een betere optie is. Tevens kan de gemeente voor haar vastgoed geen beroep doen op de Tijdelijke Regeling Waardevermeerdering waardoor door mogelijke aardbevingsschade de financiering van energiebesparende maatregelen extra bemoeilijkt wordt.

8.2. Bestuursakkoord 2014 – 2018

In het bestuursprogramma wordt waar mogelijk gekozen voor duurzaamheid. Die keuze is in het belang van de huidige en de toekomstige generaties. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en kan daarin vaak een voortrekkersrol vervullen.

In de komende jaren wil het bestuur:

- het gebruik van alternatieve energiebronnen -zoals aardewarmte, zonne- en windenergie- stimuleren;
- het klimaat en energiebeleid actualiseren;
- investeren in duurzame en de veiligheid bevorderende openbare verlichting;
- onderzoeken of inwoners en bedrijven meer bij het beheer van het openbaar groen kunnen worden betrokken;
- het groenbeleids- en groenbeheerplan als uitgangspunt nemen;
- samenwerking in waterketen in BMWE-verband en met het waterschap stimuleren;
- afvalverwerking verder verduurzamen.

Gezien de beperkte mensen en middelen die de gemeente ter beschikking heeft en het steeds bredere takenpakket dat zij van bovenaf opgelegd krijgt, wil het bestuur deze duurzame ambities ook koppelen aan het burgerinitiatief dat zij komende jaren wil stimuleren en faciliteren.

Vanuit deze beperking is het ook wenselijk de verduurzaming te verbinden aan de volgende bestuurlijke ambities:

- jeugd en onderwijs: schoolgebouwen multifunctioneel inrichten, mede in het kader van te realiseren kindvoorzieningen;

- wonen: een goede mix van verschillende segmenten op de woningmarkt in samenwerking met de woningcorporatie Wierden en Borgen. Nieuwbouw dient duurzaam en toekomstbestendig te zijn;
- lokale economie: vooropgesteld dat de uitbreidingsplannen planologisch en milieutechnisch haalbaar zijn, steunt het bestuur FrieslandCampina Domo. Daarnaast wil het bestuur ruimte voor een sterke agrarische sector, waarbij groei mogelijk is in balans met landschap en omgeving.

8.3. Trends en ontwikkeling

Landelijk en regionaal vinden er steeds meer (particuliere) energie initiatieven plaats. Windmolen- en zonneparken worden gebouwd, nieuwbouwhuizen worden steeds energiezuiniger, enkele dorpen en gemeenten spreken de ambitie uit energieneutraal te willen worden of proberen een collectief lokaal energie initiatief van de grond te krijgen. Klimaatdoelstellingen worden opgelegd vanuit Europa en het Rijk.

In de Startnotitie meerjarenprogramma voor een Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen wordt gesteld dat de herstel- en versterkingsopgave gecombineerd dient te worden met energietransitie. Dit resulteert in een groeiend energieneutrale gebouwde omgeving. De ambitie is daarbij dat het gebied fungeert als voorbeeld voor integrale, toekomstbestendige, energieneutrale gebiedsontwikkeling.

8.4. Bestaand beleid

Ondanks de beperkte formatie is de ambitie van de gemeenten om samen met haar inwoners en bedrijven het thema verduurzaming op te pakken. De beperkte mogelijkheden en daarbovenop de aardbevingsschade maken het tot een flinke uitdaging. De wens is dan ook vanuit de gemeente meer slagkracht te krijgen om vanuit de trias energetica duurzame initiatieven te ondersteunen met bijvoorbeeld kennis en kunde en nog vrij te komen subsidie c.q. geldstromen, dit alles vanuit een faciliterende beleidsgedachte.

8.5. Acties en projecten

Een concreet doel dat de gemeente Bedum zich heeft gesteld op het gebied van duurzaamheid en wonen is: een duurzame en aardbevingsbestendige woningvoorraad.

Projecten die aansluiten bij dit thema, maar ook dwars door andere thema's gaan, zijn:

- verduurzamen woningen en gebouwen in combinatie met het bouwkundig versterken i.v.m. aardbevingen;
- deelname / participeren in projecten als Energieloket, E-laadpunt station Bedum, (actualiseren van) energielabels voor gemeentelijke gebouwen;
- onderzoek naar hoe het gemeentelijk erfgoed verduurzaamd kan worden op een financieel rendabele manier en zonder dat de authenticiteit wordt aangetast.

9. Aardbevingen

9.1. Inleiding

In 1959 werd het eerste gas in Groningen ontdekt: het aardgasveld van Slochteren. Dit was begin van grootschalige gaswinning en Nederland en heel Nederland werd uiteindelijk aangesloten op aardgas. Het resultaat van de gaswinning is dat er sprake is van bodemdaling in de regio. Dit kan leiden tot aardbevingen, met alle gevolgen van dien. Er kan schade aan woningen en gebouwen ontstaan en de bodemdaling leidt tot een hogere waterstand en de aanleg van nieuwe sluizen. In de gemeente Bedum heeft de gaswinning een fysieke en sociale impact: schade aan het gebied en schade aan het gevoel van veiligheid van haar inwoners.

9.2. Bestuursakkoord 2014-2018

In het bestuursakkoord wordt gesteld dat veiligheid een basisvoorwaarde is. Met name het gevoel van veiligheid dat bij de burgers geschaad is door de aardbevingen wil de gemeente herstellen. De gemeente speelt een rol in de verdeling van het geld dat vanuit het Rijk en de NAM beschikbaar wordt gesteld.

9.3. Trends en ontwikkelingen

Veiligheid en participatie

Bij het uit te voeren verstevigingsprogramma staat veiligheid van onze bewoners bovenaan. Met name scholen, kindvoorzieningen en huisvesting van kwetsbare groepen verdienen speciale aandacht. Daarnaast is de gemeente voorstander van een wijk- of dorpsgerichte aanpak van de versterkingsopgave, zoals de werkgroep HOO (Houdt Onderdendam Overeind) voor ogen heeft. Zij streven naar een integrale aanpak waarbij bewoners centraal staan. Ook in Zuidwolde werken de bewoners aan het opstellen van een dorpsvisie. De gemeente vindt het van groot belang dat bewoners en lokale bedrijven betrokken worden bij de versterkingsopgave en dat hun wensen en zorgen gehoord worden.

Huidige regelingen

De aardbevingsproblematiek veroorzaakt bezorgdheid onder de bewoners van Bedum. Uit onderzoek van RIGO is gebleken dat bijna 40% van de bewoners van het aardbevingsgebied graag wil verhuizen, terwijl de verhuisgeneigdheid landelijk 30% is. De aardbevingen hebben dus duidelijk een sterke impact op het woongenot van de inwoners. Om de bewoners in het gebied tegemoet te komen biedt de NAM en het CVW bewoners en gemeenten met aardbevingsschade verschillende compensaties aan. Zo wordt de gemeente Bedum financieel ondersteund door de NAM bij het verstevigen en ver(nieuw)bouw van de vier scholen in het dorp Bedum. Daarnaast biedt het CVW een Tijdelijke Regeling Waardevermeerdering. Dit biedt huiseigenaren met minimaal € 1.000,- schade de mogelijkheid om € 4.000,- te investeren in het verduurzamen van hun woning. Ook woningcorporatie Wierden en Borgen zal gecompenseerd worden voor de geleden schade en doet mee in pilots om te komen tot optimale verstevigingsvarianten om uiteindelijk de gehele woningvoorraad te kunnen verstevigen. Zodra de definitieve normering eind dit jaar bekend is, kan in het gehele aardbevingsgebied de versterkingsopgave van alle gebouwen starten

zodat gepoogd kan worden dat binnen de door minister Kamp toegezegde periode woningen en gebouwen in het aardbevingsgebied verstevigd zijn.

Nationaal Coördinator Groningen

De Nationaal Coördinator, Hans Alders, is op 1 juni 2015 gestart en gaat ervoor zorgen dat zaken als tijdelijke huisvesting bij het versterken van woningen en vergoedingsregelingen voor bewoners op een duidelijke en goede manier worden geregeld. Bewoners krijgen één op één begeleiding van casemanagers, zodat zij worden ontzorgd bij ingrijpende maatregelen. Als woningen worden versterkt, wordt bekeken of deze woningen gelijktijdig duurzaam gemaakt kunnen worden. Ook komt de Nationaal Coördinator Groningen op korte termijn met een voorstel voor de onafhankelijke bemiddeling bij geschillen.

Nog voor het einde van 2015 stelt de Nationaal Coördinator Groningen een vijfjarenplan op om de problemen in Groningen gestructureerd, zorgvuldig en voortvarend aan te pakken. Dan gaat het om herstel, versterking en veiligheid van gebouwen, maar ook om het vergroten van de leefbaarheid, versterken van de regionale economie en duurzaamheid. Bewoners krijgen via lokale adviesgroepen een belangrijke rol bij het opstellen van dit plan.

9.4. Acties en projecten

Op het gebied van aardbevingen streeft de gemeente ernaar om het geschade vertrouwen van bewoners te herstellen. Ook wil de gemeente de vrijgekomen vergoedingen zichtbaar in zetten ten goede van de bewoners. Uitgangspunten daarbij zijn:

- de veiligheid staat bij de verstevigingsopgaaf voorop en de prioritering wordt bepaald aan de hand van een transparante risicoanalyse in het gebied;
- de verstevigingsopgaaf wordt buurt- en of dorpsgericht uitgevoerd, daarbij wordt ook de 'leefbaarheid' en het 'erfgoed' in brede zin betrokken (1*);
- de 'verstevigingsopgaaf' wordt gecombineerd met 'verduurzaming' en lagere energielasten voor inwoners en bedrijven;
- de verstevigingsopgaaf wordt uitgevoerd in samenspraak met bewoners en bedrijven, daarbij worden zij ondersteund door een onafhankelijke adviseur (2*);
- de gevolgen van bodemdaling, peilaanpassingen, grondwaterpeilfluctuaties t.g.v. de gaswinning worden erkend en dat daaruit voortvloeiende schades worden hersteld (3*);
- dat het initiatief van de werkgroep HOO in Onderdendam – dat voorziet in een integrale aanpak 'bottom up' – wordt beloond door Onderdendam aan te wijzen als 'pilot';
- het inzetten van regionale bedrijven voor de uitvoering van de verstevigingsopgaaf;
- dat de verstevigingsopgaaf wordt gecombineerd met het herinrichten van de woonomgeving (4*), hiervoor stelt de NCG € 5.000,-- tot € 7.000,-- per te verstevigen woning beschikbaar.

1* *leefbaarheid* – o.a. voorzieningen, kwaliteit woonomgeving, leegstand

erfgoed – o.a. monumenten, beeldbepalende panden, ensembles, stedenbouwkundige structuur, groenstructuur

2* onafhankelijk adviseur te kiezen door groep bewoners/bedrijven, te betalen door of via de NCG

3* (ongelijkmatige) zettingen van funderingen van woningen en bedrijfspanden, schades aan beschoeiingen, kades, kunstwerken en infrastructuur

4* bij ingrijpende bouwkundige voorzieningen aan panden ontstaat schade aan infra en openbaar groen

10. Bijlagen

Prognose huishoudens ontwikkeling gemeente Bedum 2015-2040

	2015	2020	2025	2030	2035	2040
<i>1-2 persoonshuishoudens 15-29</i>	190	230	180	150	150	150
<i>1-2 persoonshuishoudens 30-54</i>	660	720	730	750	720	650
<i>1-2 persoonshuishoudens 55-74</i>	1330	1310	1190	1140	1030	920
<i>1-2 persoonshuishoudens 75+</i>	500	640	860	1000	1110	1160
<i>Gezin met kind</i>	1670	1670	1640	1550	1470	1390
<i>Overige huishoudens</i>	90	140	180	170	180	170
<i>Totaal</i>	4440	4710	4780	4760	4660	4440

Bevolkingsontwikkeling gemeente Bedum per leeftijdsgroep 1990-2040

	<i>0-14 jaar</i>	<i>15-29 jaar</i>	<i>30-54 jaar</i>	<i>55-74 jaar</i>	<i>75+ jaar</i>	<i>Totaal</i>
<i>1990</i>	2269	2374	3529	1394	513	10079
<i>1995</i>	2295	2258	3988	1482	527	10550
<i>2000</i>	2291	1955	4267	1735	611	10859
<i>2005</i>	2196	1735	4026	2160	616	10733
<i>2010</i>	1904	1665	3681	2500	697	10447
<i>2015</i>	1720	1680	3410	2880	790	10480
<i>2020</i>	1480	1680	3145	3055	1005	10365
<i>2025</i>	1405	1465	2970	2965	1365	10170
<i>2030</i>	1340	1325	2880	2780	1570	9895
<i>2035</i>	1300	1165	2830	2505	1730	9530
<i>2040</i>	1215	1130	2695	2260	1810	9110

Bron: CBS, 2015.

Colofon

Opdrachtgever

bedrijfsnaam	Gemeente Bedum
bedrijfsadres	Postbus 38
postcode en plaats	9780 AA Bedum
telefoon	050 301 89 11

Contactpersoon

naam	Wubbo Haaijer
telefoon	050 301 82 46
mobiel	06 538 857 90
e-mail	w.haaijer@bedum.nl

KAW architecten en adviseurs

www.kaw.nl
www.kaw-e.nl

@KAWarchitecten

www.linkedin.com/company/KAW

www.facebook.com/KAWarchitecten

www.youtube.com/KAWarchitecten

Groningen

Postbus 1527
9701 BM Groningen
Kattenhage 1
9712 JE Groningen
Telefoon +31 (0)88 529 00 00

Rotterdam

Van Nelleweg 2426
3044 BC Rotterdam
Telefoon +31 (0)88 529 00 00

Eindhoven

@ kaw-e
Bloemfonteinstraat 62 - lokaal 14
5642 EH Eindhoven
Telefoon +31 (0)88 529 00 00

Contactpersoon KAW

naam	Theo Adema
telefoon	06 546 614 13
mobiel	06 546 614 13
e-mail	t.adema@kaw.nl

KAW is een bijzonder bureau. Onze ambitie is ruimtelijke, sociale en economische vernieuwing vooruit helpen. Wij doen dat vanuit een perspectief van demografische en ruimtelijke transitie. Met inspirerende ontwerpen, realistisch onderzoek, werkzame adviezen, duurzame techniek en resultaatgericht projectmanagement. Wij werken met onze teams vanuit Groningen, Rotterdam en Eindhoven. www.kaw.nl